Svar på skriftligt spörsmål SSS 351/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att stärka det inhemska ägandet av skogarna

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 351/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Sebastian Tynkkynen /saf:

> Hur kommer regeringen att reagera på att finländsk skogsegendom hamnar hos utländska fonder, och
>
> ser regeringen fortfarande ett behov för de fortsatta åtgärder som minister Leppä har nämnt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finlands skogar ger betydande och mångsidiga fördelar för finländarna och den finländska samhällsekonomin. Då skogsägarstrukturen inverkar på nyttjandet av skogar och de fördelar som nyttjandet medför, är det viktigt att trygga en gynnsam skogsägarstruktur även i framtiden. Ägandet av Finlands skogar är uppdelat så att privata markägare äger cirka 61 procent av skogsmarksarealen, staten 26 procent, aktiebolag 8 procent, samfällda skogar 3 procent och kommuner 2 procent (Naturresursinstitutet 2016). Den relativt stora andelen av privat ägande bidrar till att de ekonomiska och andra fördelar som skogarna medför fördelas till en stor del av befolkningen och hela samhället. Regeringens mål är att främja ett aktivt, mångsidigt och hållbart skogsutnyttjande, som också kan påverkas genom att utveckla skogarnas ägarstrukturer. Målet är att man på förhand ska förbereda sig på att ägandet av en skogslägenhet byts så att äganderätten till skogen förblir i aktiva händer och bytet av ägare sker smidigt. Särskilt problematiskt kan det bli i en situation där skogslägenheten förblir i ett dödsbos besittning under en längre tid, vilket i allmänhet gör det till en utmaning att långsiktig planera nyttjandet av skogen. Regeringen anser därför att det är viktigt att stödja de nya skogsägarnas kunskaper och färdigheter i samband med vård och nyttjande av skog, så att tröskeln för skogsägande inte blir orimligt hög till exempel när skog ärvs. Enligt statistik som förs av Finlands skogscentral (11.5.2022) ägde dödsbon 9,27 procent av skogsbruksarealen som är i privat ägo. Under motsvarande period 2019 var andelen för dödsbon 8,88 procent, andelen som dödsbon äger har alltså nästan inte förändrats alls. Antalet skogar som förvaltas av dödsbon bör även i fortsättningen uppmärksammas och en minskning av antalet bör eftersträvas.

Samägande, som grundar sig på lagen om samfällda skogar 14.2.2003/109, kan anses vara ett viktigt alternativ till försäljning av en skogslägenhet, särskilt vid arvskiftessituationer. Enligt statistik från Finlands skogscentral var andelen samfällda skogar våren 2022 5,86 procent och 5,28 procent under motsvarande period 2019. De samfällda skogarnas areal har ökat något, men ökningen har varit liten. Regeringen anser att det finns skäl att även i fortsättningen främja ökningen av de samfällda skogarnas areal, eftersom den erbjuder ett fungerande alternativ för att organisera skötseln av skogsägarskapet och skogsutnyttjandet och kan vara ett alternativ till avstående från skogsegendom, särskilt för de skogsägare vars kunnande, tid eller intresse inte räcker till för att äga en skogslägenhet ensam.

En förutsättning för ett aktivt, mångsidigt och hållbart skogsutnyttjande är att ägandet av skogarna är mångsidigt och det finns frihet att välja mellan olika former av ägande. Å andra sidan anser regeringen att det är viktigt att den skattemässiga behandlingen av de olika formerna av ägande och övriga ekonomiska incitament riktas in på ett lämpligt sätt med hänsyn till ägandeformernas drag. Därför ändrade Marins regering inkomstskattelagen (1535/1992) så att man för samfällda skogar har rätt att göra skogsavdrag på basis av skog som förvärvats under skatteåret 2022 eller därefter endast om minst hälften av andelarna i dess delägarlag vid utgången av skatteåret ägs av fysiska personer och dödsbon och deras ägande inte baserar sig på en placering som gjorts i en sådan placeringsfond eller AIF-fond som föreskrivs i lagen om placeringsfonder eller lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Den ändring som trädde i kraft i början av 2022 syftade till att förhindra möjligheten för de samfällda skogar som ägs av placeringsfonder att utnyttja skatteincitamentet för privata skogsägare enligt 55 § i inkomstskattelagen, vars syfte är att främja handeln med skogslägenheter som övergår till eller fortsättningsvis är i privat ägo. Enligt Lantmäteriverkets statistik för åren 2015–2021 (handel med skogslägenheter med en areal på över 10 hektar) har fondernas andel vad gäller både arealen på de årliga köpta skogslägenheterna och köpeskillingen ökat betydligt. År 2015 utgjorde fondernas andel 15 procent av arealen och år 2021 redan 40 procent. Företagens andel av köpeskillingen vid motsvarande tidpunkter var 5 procent respektive 13 procent. De privata ägarnas andel av köp sjönk från 76 procent till 43 procent av arealen och på motsvarande sätt från 75 procent till 40 procent vad gäller köpeskillingen. Minskningen i företagens andel och ökningen i fondernas andel har varit mycket betydande vad gäller antalet årliga köp av skogslägenheter. Arealen på de skogslägenheter som var till salu och statistikfördes år 2021 uppgick till 120 000 hektar (skogsbruksmarkens areal 26 miljoner hektar), vilket innebär att ändringen av ägarformen påverkar skogsägarstrukturen långsamt, men dock avsevärt om trenden fortsätter en längre tid.

Eftersom ändringen som gäller skogsavdrag och samfällda skogar som ägs av fonder trädde i kraft i början av år 2022, kan effekten av lagändringen på handeln med skogslägenheter ännu inte noga bedömas. Särskild hänsyn bör tas till att handeln med skogslägenheter samtidigt påverkas av många andra faktorer vilkas riktning eller gemensamma påverkan är svår att särskilja och förutse. En viktig faktor, som särskilt påverkar fondernas handel med skogslägenheter, är den allmänna räntenivån, som länge var negativ, och den allmänna penningpolitiken, som gjorde det möjligt att

skaffa förmånlig finansiering. Den allmänna ekonomiska situationen och behovet av en stabil avkastning på investeringsverksamhet har sannolikt ökat intresset för skogar som investeringsobjekt i allmänhet och särskilt ur fonders perspektiv. Den låga avkastningen på konkurrerande investeringsobjekt har sannolikt skapat en situation där de fonder som investerar i skog har nöjt sig med en lägre förväntad avkastning (2–4%) än vanligt, vilket har gjort det möjligt att höja priset på de skogsfastigheter som köps och fondernas konkurrenskraft på marknaden för skogslägenheter. De genomförda skogsköpen påverkas också av utbudet. Detta syns särskilt i Kajanaland, där UPM:s beslut att avstå från hela sin omfattande skogsegendom i Kajanaland skapade en situation där skogslägenheter med stor areal och högt värde blev till salu och köptes framför allt av skogsfonder i stället för av privatpersoner. Enligt skogscentralens statistik (22.5.2022) äger investeringsfonderna i Kajanaland 5,2 procent av skogsbruksarealen. I Norra Österbotten ägde placeringsfonderna 1,5 procent av skogsbruksarealen, i Norra Karelen 1,3 procent, i Norra Savolax 1,2 procent och i Mellersta Österbotten 1,1 procent. I övriga landskap var investeringsfondernas ägarandel högst 0,5 procent eller mindre.

Det uppskattas att den kraftiga ökningen av marknadsräntorna som började våren 2022 allmänt påverkar utvecklingen på marknaden med skogslägenheter så att konkurrenskraften hos alternativa investeringsformer förbättras och kostnaderna för kapitalanskaffning ökar, vilket ökar kraven på avkastning på investeringar i skog. Det ökade kravet på avkastning uppskattas minska investeringsfondernas förmåga att fungera som drivkrafter för värdeökningen vad gäller skogslägenheter och därmed minska fondernas förmåga att aggressivt öka sin investeringsförmögenhet som fokuserar på skog. Regeringen anser därför att den korta tid som förflutit sedan ändringen av inkomstskattelagen (1132/2021) och den snabba förändringen av verksamhetsmiljön våren 2022 har lett till att tillräckligheten av regeringens nuvarande åtgärder och behovet av de fortsatta åtgärder som minister Leppä nämnde bör bedömas tidigast våren 2023, då samverkan mellan lagändringen och förändringarna i investeringsmiljön på marknaden med skogslägenheter kan ses.

Innan dess har Sanna Marins regering fortsatt att förbinda sig till åtgärder som främjar utvecklingen av en mångsidig skogsägarstruktur så att skogsägarna har tillgång till flera olika sätt att äga skog, från vilka skogsägarna kan välja de ägarformer som bäst lämpar sig för deras egna utgångspunkter och mål. Målet är också att minska andelen för dödsbon som varit avsedd som en tillfällig form av ägande. Regeringen anser att en gynnsam utveckling i skogsägarstrukturen har varit att andelen samfällda skogar har ökat, i den mån detta sker med tanke på främjandet av det privata ägandet. Regeringen anser också att det finns en särskild plats för skogsägande i form av investeringar Investeringsfonder kan fungera som ett viktigt verktyg för att kanalisera den förmögenhet som privatpersoner i Finland har samlat till finländska, säkra och permanenta investeringsobjekt. Finländska investerare är den överlägset största ägargruppen i de mest betydande skogsfonderna som investerar i Finland, till exempel i fonderna OP-Skogsägare och UB Skog. Dessutom bör uppmärksamhet ägnas åt att skogarna, oberoende av ägandeform, fortfarande är belägna i Finland och därmed bidrar med välfärd till Finland till exempel genom virkesförsäljning, användning av skogsvårdstjänster och sysselsättning i värdekedjan för hela skogsbranschen.

Regeringen anser att direkt privat ägande är en betydande och viktig form av ägande. Decentraliserat ägande och ett starkt personligt intresse för ägandet säkerställer för sin del att principerna för aktiv och hållbar skogsvård tillämpas när beslut fattas om nyttjandet av skogarna. Denna uppskattning får sitt uttryck i skatteincitament enligt inkomstskattelagen (55 §, skogsavdrag, 55 a §, skogsgåvoavdrag) som syftar till att främja förvärv eller överlåtelse av skogslägenheter till privat ägo till fysiska personer. Vård och nyttjande av skog i skogsbrukslägenheter i privat ägo stöds också med stöd som beviljas enligt den gällande temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015) och som bland annat syftar till att uppmuntra till förvärv av skogsvårdstjänster som främjar hållbart nyttjande av skogarna och därigenom sänker tröskeln för skogsägande. Enligt regeringspropositionen om ett temporärt incitamentsystem för skogsbruket, som ersätter den temporära lagen om finansiering, är syftet fortfarande att allokera stödet till privata skogsägare.

Förutom direkta skatteincitament och finansiellt stöd som förbättrar förutsättningarna för privat skogsägande erbjuds privata skogsägare även andra tjänster till stöd för ägandet. Tröskeln för nya skogsägare att äga och vårda skog sänks av tjänsten Metsä.fi som upprätthålls av Finlands skogscentral och som innehåller omfattande och aktuell information om skog och natur, om de skogslägenheter som ägs av varje privat skogsägare. I tjänsten kan skogsägarna också utreda vilka aktörer som är verksamma i området och tillhandahåller skogstjänster och be aktörerna kontakta dem samt uträtta ärenden i riktning mot Skogscentralen. Tjänsten är gratis och unik även i europeisk skala. Dessutom tillhandahåller Finlands skogscentral allmän utbildning och rådgivning särskilt för nya skogsägare.

Helsingfors 7.7.2022

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen